

2009RGW97 BIJLAGE

Actieprogramma Dierenwelzijn

1. Inleiding

Sinds september 2007 bestaat binnen het college de portefeuille Dierenwelzijn. Om invulling te geven aan de uitvoering van de portefeuille Dierenwelzijn is er door de Partij voor de dieren een initiatiefvoorstel nota Dierenwelzijn ingebracht in de vergadering van Provinciale Staten, commissie Ruimte Groen en Water d.d. 6 oktober 2008. Afsproken werd om het initiatiefvoorstel in aangepaste vorm terug te laten komen tijdens de volgende vergadering van de commissie Ruimte Groen en Water. In goed overleg is besloten tot een andere aanpak, namelijk Gedeputeerde Staten maken een actieprogramma Dierenwelzijn. Bij het opstellen van het actieprogramma Dierenwelzijn is een delegatie uit Provinciale Staten betrokken.

De bevoegdheden voor dierenwelzijn zijn voorbehouden aan met name de Europese Unie en het Rijk. Het welzijn van dieren wordt gewaarborgd middels onder andere de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren en de op deze wet gebaseerde regelgeving. De kracht van de provincie ligt in het versterken van het rijksbeleid tot verbetering van dierenwelzijn op regionaal niveau.

In dit actieprogramma is aangegeven hoe dierenwelzijn binnen bestaand beleid aandacht heeft. De aspecten van dierenwelzijn die de provincie nieuw op wil pakken (binnen haar rol) zijn verwoord in 11 concrete actie's voor 5 verschillende thema's.

2. Doelstelling

Met dit actieprogramma Dierenwelzijn wil de provincie een wezenlijke verbetering in het welzijn van de dieren in de provincie Utrecht bereiken.

3. Gehanteerde uitgangspunten

Bij het opstellen van het actieprogramma zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

De provincie stelt geen algemeen beleidskader voor dierenwelzijn op omdat de bevoegdheden zijn voorbehouden aan met name het Rijk en de Europese Unie. De raakvlakken dierenwelzijn met de provinciale terreinen zijn vertaald in concrete acties binnen geselecteerde thema's.

Het provinciaal beleid strekt zich uit over verschillende terreinen die te maken hebben met dieren en dierenwelzijn zoals: milieubeleid, faunabeheer, jacht en soortenbescherming. De kracht van de provincie ligt in het versterken van het rijksbeleid tot verbetering van dierenwelzijn op regionaal niveau.

Met betrekking tot de raakvlakken is als uitgangspunt gehanteerd dat er voor onderwerpen die dierenwelzijn in zich hebben maar die in andere beleidsnota's behandeld worden, verwezen wordt naar de vastgestelde beleidsnota's.

Er zijn geen acties opgenomen die een dubbeling of herhaling betekenen van beleid dat vrij recentelijk is ingezet of discussies die vrij recentelijk in Provinciale Staten zijn gevoerd. Zo is er bijvoorbeeld in het kader van de Beleidsnota Flora- en faunawet (mei 2008) discussie gevoerd over ganzen, muskusratten en reeën. Er zijn geen acties opgenomen die nieuwe inzichten ten aanzien van ganzen, muskusratten en reeën zouden inhouden.

4. Wat is dierenwelzijn?

Bron: Nota Dierenwelzijn, Ministerie LNV

Één eenduidige wetenschappelijke definitie voor dierenwelzijn bestaat er niet en in alle definities ontbreekt het aan harde criteria die bepalen wanneer sprake is van een goed dierenwelzijn. In veel definities is opgenomen dat dieren gevrijwaard moeten zijn van honger, dorst, pijn, chronische stress e.a...

Dierenwelzijn betreft de kwaliteit van het leven van het dier, waarbij de houder verschillende vrijheden respecteert en daarmee de grenzen van het adaptatievermogen van het dier niet overschrijdt.

Bij het formuleren van actiepunten voor dieren in het wild hebben we de kritische vraag over ons eigen beleid gesteld: komt door onze omgang met in het wild levende dieren het dierenwelzijn in de knel?

5. Overzicht van onderwerpen dierenwelzijn waarvoor de verantwoording met name bij Europa en het Rijk ligt

Het welzijn van dieren wordt gewaarborgd middels o.a. de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD) en de op deze wet gebaseerde regelgeving. Via deze wet zijn geen wettelijke bevoegdheden bij de provincie neergelegd voor dierenwelzijn. De regelgeving wordt door Europa en het Rijk bepaald. Dit zijn regels op het gebied van: gezondheid, welzijn, huisvesting, verzorging, fokken en doden. Voorbeelden van wetgeving: verbod op dierenmishandeling, verbod op dierengevechten, Hieronder volgt een overzicht dat niet bedoeld is als compleet.

In 1993 is de GWWD voor dieren in werking getreden. Voor het eerst werd de intrinsieke waarde van het dier nadrukkelijk erkend en werd dierenwelzijn een waarde waar de politiek en maatschappij niet meer omheen konden. De afgelopen decennia zijn, mede op basis van deze wet, veel stappen gezet voor de verbetering van het dierenwelzijn. Zo is strikt bekeken welke dieren geschikt zijn om voor productie te houden en heeft dit geleid tot een in regelgeving vastgelegde limitatieve lijst. Een ander voorbeeld heeft betrekking op ingrepen die in het verleden veelvuldig werden toegepast bij dieren maar nu niet meer. In principe is het nu bij wet verboden ingrepen bij dieren toe te passen, tenzij het expliciet is toegestaan.

Voor de huisvestings- en verzorgingseisen van landbouwhuisdieren geldt dat de meeste nederlandse regelgeving gebaseerd is op EU-regelgeving. Naast een Algemene Maatregel van Bestuur, die geldt voor alle landbouwhuisdieren, gelden er specifieke eisen voor varkens, legkippen, kalveren en vleeskuikens.

Via productschapsverordeningen gelden er regels voor het houden van konijnen, nertsen, kalkoenen en vleeskuikenouderdieren.

In Eu-verband is er regelgeving rond lange afstandtransporten van dieren. Eveneens is er een richtlijn voor het bedwelmen en doden van dieren.

De Europese agenda voor dierenwelzijn voor de komende jaren is grotendeels vastgelegd in het EU-actieplan voor dierenwelzijn. De actiegebieden zijn: verhogen van wettelijke normen voor dierenwelzijn, stimuleren van onderzoek, ontwikkelen van indicatoren voor dierenwelzijn, het publiek informeren en betrekken en initiatieven om dierenwelzijn internationaal op de kaart te zetten.

Verboden met betrekking tot het welzijn van in het wild levende dieren staan weergegeven in artikel 36 van de GWWD: Het is verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van een dier te benadelen en een ieder is verplicht hulpbehoevende dieren de nodige zorg te verlenen.

In Nederland worden in het wild voorkomende soorten beschermd door de Flora- en faunawet (Ffw). In deze in 2002 in werking getreden wet zijn ook de soorten uit de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn verwerkt. De Ffw heeft tot doel: de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten en hun populaties. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij': dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

Van het verbod op schadelijke handelingen kan onder voorwaarden worden afgeweken met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten. Bij schadebestrijding gaat het o.a. om het ganzenbeleid, vossen-, kraaiachtigen en andere soorten die (economische) schade kunnen veroorzaken.

De beschermde soorten zijn verdeeld in vier categorieën (tabellen) waarvoor verschillende toetsingscriteria gelden bij het kunnen verkrijgen van een ontheffing. Tabel 1 bevat algemene soorten, tabel 2 overige (licht beschermde) soorten en tabel 3 de streng beschermde soorten. De vierde categorie bestaat uit vogels, die allen beschermd zijn volgens vergelijkbare criteria als tabel-3-soorten. Bij soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling indien het gaat om bestendig beheer of een ruimtelijke

ingreep. Inrichting van een gebied (nieuwe of eenmalige actie) geldt niet als bestendig beheer. Bij soorten van tabel 2 kan een vrijstelling gelden indien er wordt gewerkt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Bij soorten van tabel 3 geldt een uitgebreide toets voor alle soorten en is altijd ontheffing nodig bij ingrepen.

6. Dierenwelzijn in andere provincies

Tabel 1: Overzicht Dierenwelzijn in andere provincies

Provincie	Aanpak Dierenwelzijn
Groningen	Geen aparte nota, voor gehouden dieren is dierenwelzijn onderwerp in de landbouwagonderwerpen 2008 – 2011
Friesland	Geen aparte nota, binnen het doel duurzaam ondernemen van het Provinciaal Meerjaren Programma zijn er subsidiemogelijkheden voor innovaties ten behoeve van dierenwelzijn
Drenthe	Geen aparte nota
Overijssel	Geen aparte nota
Gelderland	Geen aparte nota, dierenwelzijn staat apart vermeld in het Provinciaal Meerjaren Programma Vitaal Gelderland en in het collegewerkplan
Flevoland	Geen aparte nota, volgend aan landelijk beleid
Noord-Holland	Laat een notitie dierenwelzijn voor gehouden dieren opstellen door een externe partij
Zuid-Holland	Geen aparte nota
Zeeland	Geen aparte nota
Noord-Brabant	Geen aparte nota, dierenwelzijn ‘lift’ mee binnen integrale projecten die zich bijvoorbeeld richten op duurzame landbouw
Limburg	Geen aparte nota

7. Onderwerpen waarvoor we als provincie de verantwoordelijkheid hebben/nemen.

Gehouden dieren

De provincie bepaalt samen met de gemeenten waar zich intensieve veehouderij mag vestigen en in hoeverre de veehouderij zich mag uitbreiden. Voor de gehouden dieren stimuleert de provincie de verdere verduurzaming van de veehouderij. Het verbeteren van dierenwelzijn is hier een integraal onderdeel van.

Het gaat daarbij om de concrete uitwerking op al de aspecten van people, planet en profit in brede zin, dus niet alleen om harde indicatoren zoals milieunormen.

Dieren in het wild

De provincie heeft als taak en bevoegdheid ontheffingverlening voor populatiebeheer en schadebestrijding. De provincie toetst de toepassing van preventieve maatregelen voor schade en controleert of er geen Ffw-regels worden overtreden bij de toepassing van ontheffingen en de provinciale vrijstelling.

De provincie heeft de taak om de EHS te realiseren en de migratie van dieren mogelijk te maken om de biodiversiteit te bevorderen.

Als beheerder van de provinciale wegen heeft de provincie de verantwoordelijkheid om maatregelen te treffen tegen aanrijdingen. Zowel vanuit de Ffw als de GWWD geldt een zorgplicht voor dieren. Dit betekent dat de provincie de plicht heeft om dieren te sparen bij haar werkzaamheden en om dieren de nodige zorg te verlenen wanneer zij hulpbehoevend zijn.

De provincie kan gemeenten stimuleren om evacuatiemaatregelen te treffen voorafgaand aan bouwwerkzaamheden.

8. Thema's

Zoals blijkt uit de paragrafen 5. en 7. zijn er veel onderwerpen die al geregeld zijn. Niet alles hoeft via regelgeving zijn beslag te krijgen. De provincie ziet binnen haar rol van regisseren, faciliteren en stimuleren nog verschillende op te pakken onderwerpen waar ze haar verantwoordelijkheid voor wil nemen. De onderwerpen zijn in samenspraak met de delegatie uit Provinciale Staten bepaald. Daarbij zijn de onder paragraaf 3. genoemde uitgangspunten gehanteerd. (De provincie stelt geen algemeen beleidskader op, de kracht van de provincie ligt in het versterken van rijksbeleid, geen dubbeling of herhaling van recent ingezet beleid en/of recent gevoerde discussies.)

Deze onderwerpen zijn terug te voeren tot 5 thema's.

Namelijk de thema's:

- Wilde dieren
 - dieren in nood
 - beheer

- Gehouden dieren
 - bedrijfsmatig
 - hobby

- Voorlichting educatie

Binnen deze thema's zijn er 11 acties verwoord in het actieprogramma.

9. Financiën en menskracht

Per actiepoint is aangegeven of deze uitgevoerd kan worden binnen de reguliere werkzaamheden of dat er financiële middelen nodig zijn voor de uitvoering. De middelen zullen in de meeste gevallen worden ingezet voor het uitbesteden van onderzoek.

Voor de uitvoering van het totale actieprogramma is ca. € 150.000,- nodig. Dit bedrag is inclusief de menskracht die nodig is om de regie te voeren over de uitvoering van het actieprogramma. Hiervoor is ca. € 15.000,- nodig.

Er is voor het onderwerp Dierenwelzijn € 150.000,- , via de voorjaarsnota, gevraagd aan Provinciale Staten.

10. Verantwoording en communicatie

De afdeling Groen is verantwoordelijk voor de uitvoering van het actieprogramma Dierenwelzijn. Het actieprogramma wordt uitgevoerd binnen de huidige collegeperiode en zal dus gereed zijn in de eerste helft van 2011. De afdeling Groen zal in deze periode twee keren rapporteren aan Provinciale Staten over de uitvoering, halverwege 2010 en in het voorjaar van 2011.

11. Literatuur

- Nota Dierenwelzijn, Ministerie van LNV, 2007
- Voortgangsrapportage Nota Dierenwelzijn & Nationale Agenda Diergezondheid, Ministerie van LNV, 2008
- Verantwoorde en communiceerbare argumenten bij biologische producten: dierenwelzijn, Wageningen UR, 2007
- Provinciaal Milieubeleidsplan, provincie Utrecht, 2004
- Visie en activiteitenprogramma Platteland in ontwikkeling, provincie Utrecht, 2006

ACTIEPROGRAMMA

Thema

- Wilde dieren
- dieren in nood

Actie 1. Gecertificeerde dierenopvang stimuleren en capaciteit uitbreiden / dierenopvangcentra (uitheemse dieren) ondersteunen bij de certificering

Informatie:

In de provincie zijn de volgende opvangcentra voor inheemse wilde dieren:

St. Fretten & Marteropvang Amersfoort, Amersfoort

St. Eekhoorn en zijn vrienden, Amersfoort

Dierenasiel 'Het Klaphek', IJsselstein

Vogelopvang Soest, Soest

St. Reeënopvang Nederland, Stoutenburg

St. Vogelopvang Utrecht, Utrecht

Egelopvang Utrecht, Utrecht (stopt begin 2009)

Vogelasiel Woudenberg, Woudenberg

Vleermuiswerkgroep Utrecht, Utrecht

Enkele opvangcentra kampen met op handen zijnde sluiting in verband met het ontbreken van certificering.

Op het gebied van uitheemse soorten speelt de problematiek van vrijlaten in de natuur. Bijvoorbeeld de zonnebaars en de brulkikker zijn uitgezet in de natuur en zorgen voor verdringing van andere soorten.

Van andere uitheemse soorten als bijvoorbeeld slangen is ook bekend dat ze worden vrijgelaten in de natuur. Niet bekend bij de provincie is of dit veel voorkomt en wat er vervolgens mee gedaan wordt.

De dierenbescherming Utrecht-Amersfoort vangt tijdelijk exoten op en sluisst deze door naar gespecialiseerde opvangcentra in het land. Het gaat daarbij om veel dieren.

Er zijn wel gespecialiseerde opvangcentra voor inheemse soorten die af en toe ook wel andere soorten opvangen.

LNV faciliteert de professionalisering van het personeel op dierenambulances. Omdat vrijwilligers bij de dierenambulances een grote rol spelen, is het draagvlak bij hen voor deze activiteit van belang. Als eerste stap is gewerkt aan het opzetten van een basiscursus die in januari 2009 is gestart.

Doel: De problematiek ten aanzien van (certificering) dierenopvang, inclusief transport, helder krijgen en bepalen of er een rol is voor de provincie.

Werkwijze: Navraag doen bij 5 à 10 (grootste) gemeenten. Navraag doen bij de dierenambulances naar de ervaringen in Utrecht, waar liggen de leemten zowel qua opvang en vervoer als qua regio. Uitzoeken waar met name de problematiek voor de certificering in zit.

In het onderzoek meenemen of een fonds voor dieren noodhulp zoals de provincie Groningen heeft zou voorzien in een utrechtse behoefte.

Met behulp van de inventarisatie de problematiek helder krijgen en vervolgens een concrete actie, inclusief beleidsinbedding bepalen.

Verantwoordelijke afdeling: Groen

Planning: voorjaar 2010

Middelen: € 5.000,-

In te zetten in de vorm van de inhuur van menskracht. Dit onderwerp past niet onder de reguliere werkzaamheden.

Thema

- Wilde dieren
- beheer

Actie 2. Omvang van stroperij in de provincie Utrecht bepalen**Informatie:**

Stroperij betreft het onrechtmatig bemachtigen van wilde dieren. Omdat daarbij niet de meest doelmatige middelen gebruikt worden kan dat gepaard gaan met dierenleed. Stroperij dient voorkomen te worden waarbij een intensieve handhaving een geschikt middel blijkt.

Het in strijd handelen met de voorwaarden van ontheffingen, vrijstellingen of aanwijzingen kan ook onder stroperij verstaan worden. Omdat dat onder de reguliere taken van de handhaving van provinciale besluiten valt wordt dat bij dit actiepunt niet betrokken.

Het provinciale handhavingsbeleid is vastgelegd in de Handhavingsstrategie grijze en groene Wet- en regelgeving provincie Utrecht 2005 -2008, die met twee jaar ongewijzigd verlengd is. In dit document ligt de naleving-, toezicht-, en sanctiestrategie vast, alsmede de handhavingssamenwerking en communicatie. Naast de handhavingsstrategie, waarin feitelijk vastligt *hoe* de handhavingstaken worden uitgevoerd, stellen Gedeputeerde Staten jaarlijks een Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening en Handhaving vast waarin onder andere vastligt *wat* er dat jaar gehandhaafd gaat worden en wat er aan vergunningenactiviteiten zal plaatsvinden. De provinciale handhaving zal zich de komende jaren primair gaan richten op handhaving van de provinciale taken Flora- en faunawet en veel minder op de algemene verbodsartikelen.

Indien er blijkt dat stroperij, maar ook jacht buiten de opengestelde perioden, plaatsvindt dan kan verhoging van de handhavingsintensiteit een middel zijn om dit tegen te gaan. Wie in een dergelijke situatie het voortouw neemt zal in overleg met de Milieuofficier van Justitie van het functioneel parket bepaald moeten worden.

Er is behoefte aan een overzicht van de omvang van de stroperij in de provincie Utrecht. Op basis hiervan kan beoordeeld worden of intensivering van de handhaving noodzakelijk is.

Doel: Omvang en spreiding van stroperij in de provincie Utrecht zichtbaar maken

Werkwijze: Onderzoek waarbij door middel van een enquête bij verschillende betrokkenen, via een meldpunt en door gerichte interviews, voor de verschillende delen van de provincie Utrecht inzichtelijk gemaakt wordt waar en hoe frequent er stroperij plaatsvindt of vermoedelijk plaatsvindt. Het onderzoek zal plaatsvinden in nauwe samenwerking met de Faunabeheereenheid Utrecht omdat daarin de betrokkenen vertegenwoordigd zijn.

Verantwoordelijke afdeling: Groen.

Planning: najaar 2009 - najaar 2010.

Middelen: € 10.000,-

In te zetten voor inhuur menskracht of uitbesteden. Dit onderwerp past niet in de reguliere werkzaamheden.

Actie 3. Onderzoek doen naar de mogelijkheid om experimenten uit te voeren in de provincie Utrecht om door landschappelijke inrichting belangrijke landbouwschade veroorzaakt door ganzen te voorkomen

Informatie: Inrichting van gebieden en beheer van de begroeiing kan invloed hebben op de aanwezigheid van schadeveroorzakende soorten. Indien de broedplekken van ganzen door dicht struweel gescheiden zijn van graslanden, dan zal dit bijdragen aan een verminderd broedsucces waardoor de populatie op natuurlijke wijze gereguleerd wordt en daardoor de landbouwschade beperkt. Populatiereductie door afschot of vangen om landbouwschade te voorkomen kan dan mogelijk beperkt blijven.

Om de effecten van landschappelijke inrichting en beheer op het broedsucces van ganzen te kunnen testen kunnen experimenten worden uitgevoerd. Dit kunnen veldexperimenten zijn of modelmatig onderzoek.

Omdat het niet duidelijk is of er ruimte en draagvlak is voor experimentele inrichting van gebieden is het zinvol om daar inzicht in te krijgen. Tevens is niet bekend of er modellen beschikbaar zijn die voldoende gegevens bevatten over gedrag van ganzen om een modelmatige benadering mogelijk te maken.

Doel: Onderzoeksmogelijkheden in beeld brengen om de vraag over de effectiviteit van landschappelijke inrichting te kunnen beoordelen.

Werkwijze: Onderzoek laten uitvoeren waarbij zowel gekeken wordt naar de mogelijkheden voor experimentele inrichting van gebieden (draagvlak, beschikbare ruimte, juridische belemmeringen) als naar de mogelijkheid om via een modelmatige benadering inzicht te krijgen in de effectiviteit van een andere inrichting. Dat zou bijvoorbeeld goed uitgevoerd kunnen worden door een onderzoeksbureau. Het Faunafonds zal betrokken worden bij een dergelijk onderzoek.

Verantwoordelijke afdeling: Groen.

Planning: najaar 2009 - najaar 2010.

Middelen: € 10.000,-

In te zetten voor het uitbesteden. Dit onderwerp past niet in de reguliere werkzaamheden.

Thema

- Gehouden dieren
- bedrijfsmatig

Actie 4. Positionering biologische landbouw binnen het Plan van aanpak duurzame landbouw (Verkenning invoering subsidie aan boeren bij omschakeling naar biologische bedrijfsvoering)

Informatie:

Binnen de biologische bedrijfsvoering worden er harde eisen gesteld aan: stalruimte, buitenuitloop, diervoeding en gezondheidszorg. Dit zijn aspecten die dierenwelzijn zeker ten goede komen. De prestaties op het gebied van gedrag, gezondheid en comfort zijn door Wageningen UR (Wageningen UR, 2007) onderzocht voor verschillende sectoren. Als de totaalbalans wordt opgemaakt voor deze prestaties binnen de onderzochte sectoren dan scoort de biologische landbouw net wat beter dan de gangbare landbouw.

De provincie stimuleert (Provinciaal Milieubeleidsplan 2004, Visie en activiteitenprogramma Platteland in ontwikkeling 2006) de biologische landbouw via projecten gericht op:

- het verduurzamen van de gangbare landbouw door het overnemen van technieken uit de biologische landbouw
- het ondersteunen van agrariërs die in omschakeling zijn
- het ondersteunen van bestaande biologische agrariërs daar waar zij tegen gezamenlijke problemen aanlopen
- het vergroten van de markt voor duurzaam geteelde producten.

Op dit moment wordt er, in opdracht van de provincie Utrecht, een 'thermometerproject biologische landbouw' uitgevoerd. Waar staan we? Wat is er, met name via LaMi de afgelopen jaren gedaan voor de dierlijke sectoren? Wat ontbreekt er nog voor de sectoren en voor de keten? Wat past bij onze provinciale rol om op te pakken?

Binnen dit onderzoek is ook de vraag gesteld om te komen met beleidsaanbevelingen (met als voorbeeld: omschakelsubsidie mogelijk maken) voor onderwerpen die een hindernis vormen voor de ontwikkeling van de biologische landbouw maar die op dit moment niet vallen binnen het huidige beleid cq de rol van de provincie. De afdeling Bodem & Water stelt een Plan van aanpak duurzame landbouw op. De positionering van de biologische landbouw zal hierin uitwerking krijgen. De resultaten van het 'thermometerproject biologische landbouw' worden bij de positionering meegenomen. Behalve vanuit de invalshoek dierenwelzijn is het stimuleren van de biologische

landbouw ook te motiveren vanuit landbouw-milieu oogpunt en vanuit duurzaamheid. Deze discussie zal gevoerd worden in het kader van het Plan van aanpak duurzame landbouw.

Doel: Meer biologische bedrijven in Utrecht

Werkwijze: De afdeling Bodem & Water stelt een Plan van aanpak duurzame landbouw op. Een bredere visie, breder dan alleen dierenwelzijn, voor de biologische landbouw zal hierin uitwerking krijgen. De discussie over de positionering wordt gevoerd in het kader van het Plan van aanpak duurzame landbouw. Hierbij zal gebruik worden gemaakt van de resultaten van het 'thermometerproject biologische landbouw'.

Het financieel ondersteunen (inkomenssteun) van agrariërs tijdens de omschakeling (2 – 4 jaar) kan een instrument zijn.

Verantwoordelijke afdelingen: de afdeling Bodem en Water en de afdeling Groen

Planning: Plan van aanpak duurzame landbouw gereed eind 2009

Middelen: geen, dit actiepunt wordt opgepakt binnen de reguliere werkzaamheden

Actie 5. Dierenwelzijn koppelen aan subsidiëring ILG/AVP, een pré voor projecten met aandacht voor dierenwelzijn

Informatie: Het subsidiekader ILG/AVP bevat de nadere regels voor subsidieverlening in het kader van de Agenda Vitaal Platteland. De looptijd van het subsidiekader is van 1 januari 2007 tot en met 31 december 2013. Het subsidiekader kan tussentijds door Gedeputeerde Staten gewijzigd worden. In het subsidiekader zijn per thema onder andere criteria aangegeven. Na instemming van Provinciale Staten met het actieprogramma Dierenwelzijn kan er bij de criteria aandacht gevraagd worden voor dierenwelzijn.

Doel: Selectie op projecten, bewustwording

Werkwijze: Opnemen bij eerstvolgende aanpassing subsidiekader na instemming Provinciale Staten met actieprogramma Dierenwelzijn.

Verantwoordelijke afdeling: Groen

Planning: 2010

Middelen: geen, dit actiepunt wordt opgepakt binnen de reguliere werkzaamheden

Actie 6. Onderzoeken of het wenselijk is beleid te formuleren sec. voor weidegang of binnen beleid voor nationale landschappen

Informatie:

De Stichting Weidegang stimuleert weidegang en adviseert melkveehouderijen over de mogelijkheden van weidegang. Het is nog te vroeg om te kunnen vaststellen of er een trendbreuk heeft plaatsgevonden.

De provincie heeft op dit moment geen beleid rondom weiden of opstallen maar wil onderzoeken of dit wel wenselijk is. Weidegang zien we op dit moment als integraal onderdeel van bedrijfsduurzaamheid. Voor gezondheid van de koe is weidegang bevordelijk, daarover bestaat geen discussie. De landbouw milieu projecten die de gezondheid van de koe (bv robuuste koe) in zich hebben komen vanzelf met weidegang. Koe en Wij fase II is een voorbeeld van een lopend initiatief waar de provincie in participeert.

Doel: Meer weidegang in Utrecht

Werkwijze: De motivatie voor weidegang moet breder zijn dan alleen vanuit dierenwelzijn.

Weidegang raakt ook aan onderwerpen als huiskavels etc.. De discussie rondom beleid weidegang wordt gevoerd in het kader van herijking programma Platteland in ontwikkeling eind 2009.

Verantwoordelijke afdeling: Groen

Planning: 2010

Middelen: € 15.000,- voor het uitbesteden van onderzoek.

Actie 7. Onderzoeken of er draagvlak is voor een actie ter stimulering van de aanplant van bomen voor koeien

Informatie:

Koeien die in de wei lopen zoeken bij warm weer de schaduw op. Dieren houden over het algemeen niet van felle zon. Het ene gebied is beter geschikt voor de aanplant van bomen dan het andere gebied, bv vanuit de wens tot openheid van het landschap.

In het verleden is er wel eens een actie geweest die boer en burger aan elkaar verbond. Bij de geboorte van een kind of bij een huwelijk werd een boom geplant op de grond van een boer die een schaduwplek wilde voor weidegang.

Doel: Bomen voor koeien als schaduwplek

Werkwijze: Bepalen in welke gebieden bomen in de wei passen in het landschap. Bepalen of er draagvlak bij boeren is voor de aanplant van bomen voor de realisatie van schaduwplekken. Op grond van deze informatie bepalen of en zo ja, hoe de aanplant van bomen gestimuleerd kan worden.

Verantwoordelijke afdeling: Groen

Planning: 2010

Middelen: € 15.000,- voor het uitbesteden van een verkennend onderzoek

Thema

- Gehouden dieren
- hobby

Actie 8. Kattenpredatie voorkomen in natuurterreinen

Informatie:

Verwilderde katten kunnen schade toebrengen aan de inheemse fauna. Zij treden daarbij op als een “toegevoegde “ predator. Dat is niet gewenst en kattenpredatie dient in het buitengebied voorkomen te worden. Dat betreft niet alleen natuurgebieden; predatie van o.a. grondbroeders door verwilderde katten in agrarisch gebied dient eveneens voorkomen te worden. Om dit te realiseren zou voorkomen moeten worden dat huiskatten het buitengebied kunnen binnendringen. Voorlichting aan kattenhouders zou hierbij een rol van betekenis kunnen spelen. Indien kattenhouders zich bewust zijn van het leed dat hun huisdieren aan in het wild levende dieren kunnen toebrengen dan zal de bereidheid toenemen om dit te voorkomen.

Doel: Verminderen van de aanwezigheid van huiskatten en verwilderde katten in het buitengebied.

Werkwijze: Door middel van voorlichting kattenhouders bewust maken van hun verantwoordelijkheid jegens in het wild levende dieren om daarmee te bewerkstelligen dat huiskatten in het buitengebied geen dierenleed veroorzaken.

Verantwoordelijke afdeling: Groen.

Planning: 2010.

Middelen: € 20.000,-

In te zetten voor inhuur menskracht of uitbesteden en voor het vervaardigen van voorlichtingsmateriaal. Dit onderwerp past niet in de reguliere werkzaamheden.

Thema

- Voorlichting educatie

Actie 9. Stimuleren kennisverspreiding nieuwe diervriendelijke methodieken in de landbouw (robuustheidskenmerken, stalklimaat, stalvloer, mobiele melkrobot, weidegang, afleidingsmateriaal)

Informatie:

De provincie heeft bureau LaMi onder andere voor het uitvoering geven aan voorlichting en educatie in de landbouw. LaMi ontwikkelt activiteiten en projecten voor een milieuhygiënisch, verantwoorde en duurzame landbouw in de provincie Utrecht, waarbij rekening wordt gehouden met de economische en sociale draagkracht van de landbouw.

Dit alles om het PMP doel (oude PMP) voor de landbouw invulling te geven: *“De landbouw voldoet tijdig aan de wettelijke normen. De provincie wil hen hierbij ondersteunen en mogelijkheden benutten om versneld en verdergaand aan deze normen te voldoen.”* In het ontwerp Provinciaal Milieubeleidsplan 2009 – 2012 is opgenomen: *De provincie stimuleert de utrechtse landbouw om gebiedsgericht, verdergaand of versneld te voldoen aan de wettelijke normen.”*

De taken van het bureau LaMi omvatten o.a.:

Provinciebreed werken aan bewustwording, kennisverspreiding en innovatie

Projectontwikkeling en begeleiding: Pilots duurzaam ondernemen, Aanpak diffuse bronnen in het Reconstructiegebied, Biologische landbouw, Projecten grondwaterbescherming, Projecten op het gebied van energiebesparing en duurzame energie en begeleiding projecten.

Doel: Bredere toepassing van diervriendelijke methodieken in de landbouw door kennisverspreiding

Werkwijze: Op de meeste van de genoemde onderwerpen lopen kennisverspreidingsprojecten via LaMi. Voor diervriendelijke methodieken kan er wellicht nog een kennisverspreidingsproject opgestart worden door LaMi. Hiervoor zal overleg worden gevoerd met de sector.

Verantwoordelijke afdeling: Bodem en Water

Planning: 2010

Middelen: € 15.000,- voor de uitvoering van projecten.

Actie 10. Werken aan de bewustwording van de consument van de toekomst

Informatie:

Dit actiepunt is, na overleg met de politieke partijen, geconcretiseerd tot:

via de Vereniging Boerderij in de Kijker aandacht besteden aan de biologische landbouw.

Binnen het project Boerderij in de Kijker gaan groepen van de basisschool op bezoek bij de boer. Het project draait om beleving en om de herkomst van ons voedsel. De ervaring leert dat dit aanbod al zoveel van de (jonge) kinderen vraagt dat de angst bestaat dat bij extra inzoomen op biologisch niets blijft hangen.

Het voorstel is om een apart traject rond dit onderwerp (ook afstemmen met actiepunt 5) op te pakken dat zich richt op wat oudere kinderen en gebruik maakt van de werkwijze en het netwerk van Boerderij in de Kijker.

Doel: De consument van de toekomst kennis laten maken met de herkomst van het voedsel dat op biologische wijze is geteelt en met de biologische bedrijfsvoering.

Werkwijze: Een project uitwerken conform de Boerderij in de Kijker systematiek. Als doelgroep kiezen voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs. De biologische agrariërs kunnen (gedeeltelijk) komen uit het netwerk van Boerderij in de Kijker. De opleiding van de boer voor de ontvangst van klassen (onderdeel Boerderij in de Kijker) moet uitgebreid worden met maatwerk. Namelijk het overbrengen van specifiek de biologische bedrijfsvoering op leerlingen van de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Dierenwelzijn zal één van de onderwerpen zijn binnen het programma dat wordt aangeboden.

Verantwoordelijke afdeling: Groen

Planning: voorjaar 2010

Middelen: € 30.000,- voor de uitvoering van het project

Actie 11. Voorlichting en educatie inzetten om actoren in het landelijk gebied bewuster te maken van dierenwelzijn

Informatie:

Per actiepoint de juiste manier van voorlichting en educatie bepalen, maatwerk.

Doel: Bewustwording

Werkwijze: Maatwerk per actiepoint

Verantwoordelijke afdeling: Groen

Planning: afronden voorjaar 2011

Middelen: € 15.000,-, 10 % van de totale kosten die begroot zijn voor dierenwelzijn